

Lintje voor Alberta

Deze foto's zijn genomen tijdens de plechtigheid ter ere van de hoge koninklijke onderscheiding die mevrouw dr. A.M.W. Mennega deze week heeft gekregen: Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Tijdens een druk bezochte bijeenkomst reikte Yvonne van Rooy de versierselen afgelopen maandag aan haar uit.

Mevrouw Mennega heeft na haar pensionering nog dertig jaar als honorair medewerker de wetenschap gediend. Haar betrokkenheid bij de beoefenaars van de botanie in brede zin moge blijken uit het feit, dat zij een stichting heeft opgericht. Jaarlijks verstrekt deze stichting subsidies aan studenten en jonge onderzoekers voor bijzondere projecten in het kader van onderzoek of studie. Meer informatie over de Alberta Mennega Stichting is te vinden op de website: <http://www.alberta-mennega-stichting.nl/>.

Banale wetenschap

Wetenschap is alleedaags geworden, 'banalisé' volgens de wetenschapsanthropoloog Bruno Latour (NRC 24-2-2007). Ruim dertig jaar

geleden werd de wetenschap bedreven in 'ivoren torens'. De kennisontwikkeling werd nauwelijks van buitenaf aangestuurd, wetenschapsbeleid dateert pas van de jaren zeventig van de vorige eeuw. De kennis was ook slechts beperkt toegankelijk, voor bedrijfsleven en overheid die zich konden veroorloven om wetenschappers in dienst te nemen. Maar de gewone man/vrouw werd wel geconfronteerd met de producten van die wetenschap. In positieve zin als het om allerlei nuttige dingen en voorzieningen ging. Maar de atoombom vormde een mondiale bedreiging, pesticiden en andere stoffen een meer dan lokaal risico en genetisch gemodificeerde organismen boezemden angst in.

In die tijd ontstond de roep om aan de universiteit aandacht te besteden aan de relatie wetenschap en samenleving, om studenten bewust te maken van de maatschappelijke gevolgen van hun wetenschappelijke werk. Er werden wetenschapswinkels opgericht om de universiteiten toegankelijker te maken. Onderzoek voor overheid en bedrijfsleven en ander maatschappelijk relevant onderzoek nam een grote vlucht. Alle grote kranten maakten wetenschapskaterns, Wetenschap & Onderwijs van NRC bestond onlangs 25 jaar, en er verschenen wetenschapsprogramma's op de televisie. De banden met scholen werden aangehaald.

Wetenschap is samenleving geworden en de samenleving is een kennissamenleving geworden. De tegenstelling tussen wetenschap en samenleving is verdwenen, het probleem van de ivoren toren is opgelost. Volgens Latour is dat een goede zaak. De idealen van de Verlichting zijn daarmee dichterbij gekomen.

Ik ga nu niet wijzen op de nieuwe risico's van de (post)moderne wetenschap, om daarmee een voortzetting van Wetenschap & Samenlevingsprogramma's te rechtvaardigen. Ik vraag me wel af of die absolute vermaatschappelijking zal blijven. Als iedereen kan claimen te weten wat wetenschap en waarheid is, ligt het risico van vervaging op de loer. Zelfs studenten en collega's weten nauwelijks meer wat een echte wetenschappelijke theorie is. Al gauw wordt een idee of mening een theorie genoemd. Dat vraagt om bezinning op wetenschappelijke waarden (zoals objectiviteit, toetsbaarheid, communicatie, theorievorming).

Inmiddels staat de maatschappelijke relevantie van onderzoek ter discussie. In visitaties tellen alleen publicaties in vooraanstaande wetenschappelijke tijdschriften. Dienstverlenend onderzoek telt nauwelijks mee. Ik verwacht dat de wetenschap zich zal hergroeperen in nieuwe bolwerken.

Jos Dekker